

113979
STEKLAR

Izhaja od leta 1959

Letnik XXXIX, št. 6

Hrastnik, 24. 6. 1998

NOV PRISTOP SLOVENSKEMU TRGU

V letih po osamosvojitvi in izgubi jugo trga se je Steklarna preusmerila na zahodni trg in 85% proizvodnje izvozila. Ta preusmeritev je posledično prinesla tudi spremembo asortimana in drugo strukturo kupcev. Nerazumna gospodarska in monetarna politika slovenske vlade in posledično permanentno zviševanje proizvodnih stroškov pa je pripeljalo Steklarno leta 1997 v izgubo. V času pred osamosvojitvijo je bila Steklarna glavni ponudnik steklenih izdelkov na trgu. Poudarek je bil na izdelkih široke potrošnje in gostinskega stekla. Z preusmeritvijo v izvoz pa so postali glavni kupci industrija -dekoraterji in veletrgovci, kar pomeni velike serije enakih izdelkov in nižji cenovni razred. S tem si je Steklarna omejila število izdelkov in postala nezanimiv ponudnik na slovenskem trgu. Poceni devize omogočajo velik uvoz in s tem je odprta pot konkurenci, istočasno pa se dviguje zahtevnost trga. Analiza trga je pokazala, da je Steklarna Hrastnik znana kot proizvajalec steklenih izdelkov samo pri glavnih distributerjih, ne pa pri končnih porabnikih. Vse dosedanje analize cen so pokazale, da Steklarna dosega najvišje cene za svoje proizvode na slovenskem trgu. To velja tudi za ostala slovenska podjetja, ki s pretežno prodajo doma dosegajo vrhunske rezultate (pivovarne, Kolinska, itd.). V prvih štirih mesecih tega leta smo zato povečali prodajo na domačem trgu za 50%, dvignili povprečne cene na kg stekla in v tem obdobju obrnili krivuljo poslovanja v plus. Rezultat pa bi lahko bil boljši, če bi nam uspelo zmanjšati proizvodne stroške in dvigniti produktivnost.

Zaradi zgoraj navedenih dejstev je pot Steklarne jasna in leto 1998 je prelomno v pristopu in načinu trženja ter promocije. Cilj tega je povečati tržni delež na slovenskem trgu in na ta način povečati izržek in profitabilnost.

Pot k temu cilju pa je:

1. Predstaviti izdelke in možnosti Steklarne končnemu porabniku na sejmih, s prodajnimi koticiki v velikih trgovskih centrih, propagandnimi akcijami v medijih in s prospektnim materialom. V tem letu smo razstavljali že na sejmu Vino v Ljubljani in Inpak v Radgoni, jeseni pa se bomo udeležili Mednarodnega obrtnega sejma v Celju. V ta namen smo izdali tudi predstavitveni list. Na sejmih smo prisotni s celotnim proizvodnim programom Steklarne Hrastnik, proizvode embalaže in razsvetljave pa predstavljamo v funkciji.

2. Z razširitvijo trgovine želimo omogočiti nakup izdelkov, ki se ne pojavljajo v distribucijskih mrežah in zagotoviti stalno oskrbo s standardnim in ekskluzivnim programom

Steklarne Hrastnik.

Industrijska prodajalna je med drugim prvo tipalo na trgu pri uvajanju novih izdelkov.

3. Postati najsolidnejši ponudnik steklenih izdelkov na slovenskem trgu. To pomeni imeti asortiman, imeti kratak odzivni čas pri izdelavi novih izdelkov ter slediti svetovnim modnim trendom.

Sejma Vino v Ljubljani in Inpak v Radgoni, kjer smo razstavljali in predstavili vrsto novih izdelkov, nam po odzivu obiskovalcev kažete, da smo na pravi poti. To za nas pomeni obvezo v smeri predstavljene kvalitete in domiselnosti ponudbe (iz lastnega in dopolnilnega programa) na poti približevanja zahtevnemu slovenskemu trgu.

Boris Šentjurs

IZ VSEBINE:

- Slovenski trg
- Poslovanje 1998
- Inovativno poslovanje
- Kaij Dol
- Intervju: S. Marcen
- Župan - L. Grošelj
- Intervju: M. Mrcina
- Elektropeč opal
- Zanimalo vas bo
- Horoskop
- Križanka

POSLOVANJE STEKLARNE HRASTNIK V OBDOBJU JANUAR - APRIL 1998

v 1000 SIT

Če se po jutru dan pozna, potem bi morali biti v letošnjem letu zadovoljni s poslovnimi rezultati Steklarne, predvsem zaradi pogojev, v katerih poslujemo. Še vedno je inflacija skoraj 1% na mesec oziroma 10% na leto, vrednost DEM je od novega leta do današnjih dni celo padla, obresti za kredite so tudi do trikrat višje kot v tujini, to pa so tisti makro ekonomski pogoji, ki v največji možni meri odločajo o naši usodi in perspektivi.

Uspešno zaključen generalni remont H kadne peči v lanskem letu in ostale investicije, ki smo jih izvedli v preteklem obdobju, dajejo pričakovane rezultate. Obseg proizvodnje smo povečali za preko 30% in v prvih štirih mesecih beležimo proizvodnjo v višini 12.500 ton steklenih izdelkov, kar pomeni, da bomo v celoti izpolnili ali pa celo preseгли zelo optimistično naravnani letni plan. Prodaja je v primerjavi z enakim obdobjem lanskega leta večja za skoraj 14%, zaostajanje prodajnih rezultatov za proizvodnimi pa je predvsem posledica ponovnega kompletiranja zaloga gotovih izdelkov.

V prvih štirih mesecih letošnjega leta tako beležimo dobiček v višini 11 mio SIT, ta dobiček pa je v veliki meri tudi posledica povsem spremenjene prodajne politike našega podjetja. Na področju prodaje smo se v največji možni meri usmerili na slovensko, hrvaško, madžarsko in tudi češko tržišče, kjer se dosejajo boljše cene, kar pa je povezano tudi z bistveno večjim naporom komercialnega sektorja v primerjavi s trženjem velikim dekoraterjem. Delež prodaje na slovenskem trgu raste, obseg prodaje na tem trgu pa smo povečali za preko 50%. Na podlagi selekcije trgov, kupcev in asortimana se nam je začela počasi povečevati tudi povprečna cena steklenega izdelka izražena v SIT na kg, kar je posledica dinamičnega razvoja in uvajanja novih izdelkov v proizvodnjo in prodajo.

	APRIL 98	JAN. - APR. 98	JAN. - APR. 97	INDEKS 1998/97
1 Čisti prihodki iz prodaje	466.838	1.840.640	1.601.647	114,92
2 Ostali prihodki	24.007	112.042	118.507	94,55
3 Vpliv gibanja zaloga	19.686	34.601	-114.616	
4 Kosmati donos iz poslovanja (1+2+3)	510.531	1.987.283	1.605.538	123,78
5 Stroški surovin, materiala, energije	200.243	815.189	688.193	118,45
6 Stroški storitev	74.024	315.569	311.844	101,19
7 Stroški dela	143.443	518.058	471.193	109,95
8 Amortizacija	57.105	221.193	159.132	139,00
9 Drugi dohodki poslovanja	3.960	13.831	11.876	116,47
10 Nabavna vrednost prodanega blaga	4.202	16.155	4.261	379,10
11 Stroški poslovanja (5+6+7+8+9+10)	482.978	1.899.995	1.646.499	115,40
12 Dobiček iz poslovanja (4-11)	27.553	87.288	-40.962	
13 Prihodki iz financiranja	11.591	47.918	49.996	95,84
14 Odhodki iz financiranja	33.445	134.814	89.637	150,40
15 Dobiček iz rednega poslovanja (12+13-14)	5.699	391	-80.602	
16 Izredni prihodki	2.790	11.912	8.744	136,22
17 Izredni odhodki	125	725	5.194	13,95
18 Celotni dobiček (15+16-17)	8.364	11.578	-77.053	
19 Proizvodnja v 1000 kg	3.181	12.523	9.603	130,41
20 Prodaja v 1000 kg	2.973	12.159	10.707	113,57
21 Dosežene prodajne cene SIT/kg (1:20)	157,01	151,38	149,60	101,19

Pozitivni rezultat v prvih štirih mesecih je zato dobra popotnica za nadaljnje delo, čeprav država pridno skrbi, da nam greni življenje. Na zadnji seji Vlade R Slovenije v mesecu maju je bil sklep o 200% povečanju ekološke takse, kar pomeni dodaten strošek v poslovanju, ki ga nismo planirali z letnim planom, v višini 700.000 DEM. Inovativna kreativnost in razvoj so zato edini imperativi našega podjetja, ki nas lahko rešujejo in omogočijo eksistenco tudi v naslednjih letih. Zato bo naša poslovna politika tudi v bodoče naravnana v to smer.

Direktor
Stojan Binder

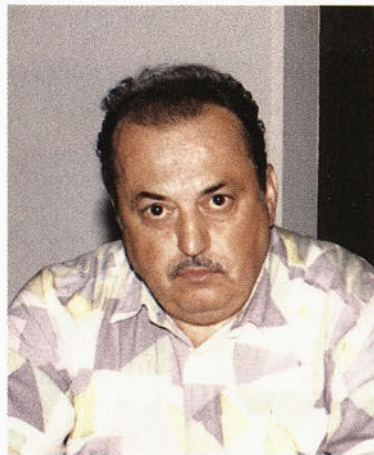
INOVATIVNA DEJAVNOST

Cilj razvojno-inovacijske dejavnosti je z motiviranjem za inovativno delovanje vseh zaposlenih dvigati kakovost izdelkov in storitev ter s tem povečevati konkurenčnost in dohodek podjetja. Inovacija se lahko odraža v obliki izuma, t.j. nova, ustvarjalna rešitev tehničnega problema, kot tudi v obliki tehnične izboljšave ali koristnega predloga. Koristne predloge in izboljšave na delovnih mestih v proizvodnji pogosto predlagajo delavci sami, saj najbolj poznajo razmere pri delu. Zmotno je mnenje, da vsa inovativna dejavnost leži na ramenih razvojnega oddelka, pri vseh zaposlenih je potrebno vzpodbujati kreativno razmišljanje in izobraževanje, ki pripomore h kakšni ideji več. Inovativna dejavnost bi morali vključiti v delovne obveznosti, vendar bi bilo potrebno dobro in uporabno idejo dodatno nagraditi. Morda je ravno to eden od razlogov, zakaj inovativna dejavnost v Steklarni Hrastnik ne zaživi, kot bi si želeli. Področja, kjer pričakujemo nadpovprečne efekte ustvarjalnega dela v Steklarni Hrastnik, so predvsem na področju povečanja produktivnosti dela, pri koristnejši uporabi sredstev družbene reprodukcije in seveda na področju boljšega izkoristka tržnega potenciala.

Približno leto in pol je od takrat, ko so začeli uporabljati novo stiskalnico za stiskanje opalnega in prozornega stekla. O njej sem se pogovarjala z njenimi kreatorji.

Napredka ne moremo ustaviti. Lahko pa ga naženemo, da gre mimo nas.

ANTON KUHAR

Ideja za novo stiskalnico se je porodila v želji, da olajšamo fizično delo in zmanjšamo vpliv človeškega faktorja na izdelek. Najprej smo izboljšali stiskalnico za prozorno steklo s tem, da smo naredili stiskanje brez prenosov. Direktno stiskanje je pomenilo praktično ničelno obrabo materiala. Enako smo hoteli doseči pri stiskalnici za opalno steklo, vendar sta tu potrebni dve predstiskanjii in pojavili so se problemi pri dobavitelju pnevmatike. Z g. Binderjem in g. Usom smo se dogovorili, da bomo zamenjali dobavitelja in ta odločitev se je izkazala za pravilno. Odločili smo se za avstrijskega dobavitelja Festo. Naložba je bila vredna okrog 15.000 DEM.

Trdno sem bil prepričan, da bo uspelo. Predelali smo konstrukcijo in v kakih štirih mesecih napravili pravi

stroj. Pnevmatika se je izkazala za zelo dobro in do danes ni bilo potrebnega še nobenega mazanja. Sodelovanje z firmo Festo je bilo zelo uspešno, probleme smo reševali skupaj in tudi pri reklamacijah ni bilo nobenih problemov. Povabili so me celo na seminar v Izolo, kjer sem izvedel veliko novega, dobil sem veliko literature in se srečal z ostalimi. Tako sodelovanje bi se moralo nadaljevati, če ne želimo ostati zaprti za svojimi vrati.

Porodila se je tudi ideja, da bi naredili izpihivalni stroj na principu sukanja, to se pravi brez natov. Tak stroj smo že imeli pred dvajsetimi leti, vendar smo ga prodali v Pulo. Tja smo si ga šli tudi pogledat. Osnutek smo naredili, potem pa je to nekaj časa ležalo in ostalo nedokončano. Imel sem še namen, da bi izpih opalnega stekla naredili tako, da ne bi modelov odpirali in zapirali, tudi to je ostalo še nedokončano.

Idej za izboljšave je bilo dovolj, premalo je bilo le podpore in pa prisojna je bila nevoščljivost. V Steklar- ni sem delal 38 let in mislim, da dobro. Ob predaji sem fantom v delavnici povedal, da lahko tudi po upokojitvi še računajo name. Sama ideja ni vedno dovolj, je pa osnova za naprej. Potrebno je veliko truda, da se ideja uresniči. Večji uspeh dosežeš, če verjameš vanjo in imaš okoli sebe ljudi, ki ti verjamejo in zaupajo.

Napredka ne moremo ustaviti. Lahko pa ga naženemo, da gre mimo nas.

KARLI MEDVED

Nova stiskalnica za stiskanje opalnega in prozornega stekla je bila postavljena 31.1.1997, vendar je potrebno leto obratovanja, da se prizna kot inovacija. Od ideje je preteklo že precej časa, zato se ne spomnim več, kako se je vse skupaj začelo. Izhajali smo iz že obstoječe stiskalnice za prozorno steklo z namenom, da ročno prestavljanje avtomatiziramo. Odločali smo se, ali naj obdržimo

eno dvokrako konzolo ali naj preidemo na dve. Izbrali smo dve konzoli s svojo nosilno osjo. Namen je bil, da se zmanjšajo strojni deli, saj je bilo prej teh delov ogromno. S tem smo zmanjšali vzdrževanje, ni več zastojev, ventili in ostali pnevmatski deli nimajo oljnega mazanja, oljno mazanje imajo le še osi. Z zmanjšanjem oljnega mazanja smo izboljšali mikroklimo, saj razpršeni oljni delci niso več prisotni v zraku.

Ročno prestavljanje smo zamenjali s pritiskom na pedalo, ki je krmljeno z časovnimi releji.

Prihranek je predvsem v lažjem delu, zmanjšanju vzdrževanja, izmeta je manj in dela se hitreje. Razveseljuje nas že podatek, da v letu in pol obratovanja nismo še nič menjali.

Sedaj delamo še eno enako stiskalnico.

Poleg vseh ostalih prednosti, ki jih prinese izboljšava, kot so prihranek, boljša kvaliteta, je največja ta, da izboljšaš delovne pogoje, pomagaš delavcu vsaj malo olajšati težke pogoje dela. To je več kot vse drugo, kar prinese izboljšava.

Sama ideja vedno ni dovolj, je pa osnova za naprej. Potrebno je veliko truda, da se ideja uresniči. Večji uspeh dosežeš, če verjameš vanjo in imaš okoli sebe ljudi, ki ti verjamejo in zaupajo

ALEKSANDER LESKOVŠEK

Pri snovanju nove stiskalnice smo sodelovali, Tone kot vodja, ki je svetoval in nabavljal material, Karli kot tehnolog, ki je risal načrte, in jaz, ki sem sodeloval kot izvajalec. O vsem smo se dogovarjali in skupaj reševali probleme. Preden smo novo stiskalnico postavili v proizvodnjo, smo jo 14 dni preizkušali v delavnici. To je zelo kratek čas, vendar smo bili z rezultati zelo zadovoljni.

Nova stiskalnica je zelo izboljšala

delovne pogoje delavcem, ki delajo na njej, pa tudi nam vzdrževalcem, saj ni bilo dosedaj na njej skoraj nič vzdrževanja. Ker je sedaj na izmeni le eden vzdrževalec, si pač poskušamo delo čim bolj olajšati.

Trenutno zaključujemo delo še na eni stiskalnici, ki bo sodobnejša, nekatere stvari smo še izboljšali, saj tehnologija napreduje. Ker nas je Tone zapustil (šel je v pokoj), se nam je pridružil Franci Marinko, ki sodeluje kot vodja. Nova stiskalnica mora začeti obratovati po kolektivnem dopustu, časa je malo, še posebej,

ker ni vse odvisno od nas, odvisni smo tudi od nabave in pa struženja.

V steklarni je še dovolj področij, kjer so možne izboljšave. Znanja, ki se prenaša od starejših na mlajše je tudi dovolj, potrebna je le vzpodbuda in pomoč nadrejenih.

Irena Kovač

V tako specifični dejavnosti kot je steklarstvo, so dobre ideje potrebne in dobrodošle. Imamo sposobne in kreativne sodelavce, ki jih moramo spodbujati, jim pomagati in jih dodatno stimulirati. Zavedati se moramo, da bistvo inovacijskega poslovanja pripada še vedno razvoju in trženju novih proizvodov v smislu aktiviranja lastnega ustvarjalnega potenciala, vsaka še tako majhna izboljšava pa kot pomoč ustvarjanja le-tega.

Lokalni poslovni partnerji

KAIJ DOL

Proizvodnja, trgovina, izvoz, d.o.o

Za našo drugo predstavitev lokalnih poslovnih partnerjev smo izbrali podjetje KAIJ iz Dola pri Hrastniku. Pri svoji dejavnosti firma uporablja tudi veliko naših izdelkov (zanje polizdelkov), ki jih vgrajujejo v komponente svetil.

Firma obstaja že nekaj let in že od vsega začetka jo z gledno vodita zakonca Anita in Jure Kozole. Zato sem zaprosila za pogovor oba in v svojih odgovorih sta se usklajeno dopolnjevala, prav tako kot se dopolnjujeta tudi pri vodenju firme.

Kako in kdaj se je porodila zamisel za ustanovitev firme?

Na začetku, pred kakšnimi dvajsetimi leti, o firmi še nisva razmišljala. Začeli smo s popoldansko dejavnostjo. Oba sva imela več ambicij, kot sva jih lahko izživela v družbeni firmi in želela sva se preizkusiti še na drugih področjih. Prvotna dejavnost še ni bila v nobeni zvezi s svetili, ampak smo v kooperaciji s trboveljsko Iskro delali kontakte za polprevodnike. Štanca je bila nameščena v majhnem prostoru, skoraj roporarnici, na lokaciji, kjer je sedaj trgovina.

Ker pa je stroj več ur samodejno deloval, je vmes ostalo dosti časa, katerega sva želela koristneje izrabiti. Jure je izživel svoje sanje in izdelal prototip luči - kot kuhinjski element, v Impolu so nato izdelali profile za to luč. Nato so stvari stekle po svojem toku. Razvili smo načrt za šest različnih tipov teh elementov.

Takrat sva bila še oba zaposlena. Zadeve so prerasle možnosti izpolnjevanja obvezosti le s popoldanskim delom, tako da sva se postopoma oba sprivatizirala, dejavnost se je razvila v obratovalnico, zaposlili smo tudi tri delavce. Tako smo poslovali do leta 1990.

vanjo prenesla vso dejavnost in pre-zaposlila delavce. Danes imamo 20 zaposlenih, 12 v proizvodnji, 4 v trgovini in 4 v upravi (skupaj z lastnikoma).

Kako pa se prebijate na trgu?

Pred letom 1991 smo se pojavljali na celotnem področju takratne države. Ni bilo potrebno razmišljati o velikih širitvah programa, ampak smo se z nekaj izdelki pojavljali po vseh velikih trgovinah po Jugoslaviji in to je zadoščalo. Z razpadom države in tega trga smo morali tudi mi kar nekaj denarja "pozabiti", znajti smo se morali v popolnoma spremenjenih pogojih. Kar naenkrat smo se na majhnem slovenskem trgu pojavili vsi proizvajalci svetil in takrat si je bilo potrebno izboriti svoje mesto v njem ter se znajti, kar se da hitro. Začeli smo ga sistematično ob-

delovati in hkrati širiti svoj program. Ugotovili smo, da je lestencev, stenskih in stropnih svetilk na trgu dovolj, ni pa reflektorjev. Izkoristili smo tržno nišo in začeli pospešeno delati na tem področju. Začeli smo širiti tudi vrtni program svetil. Ljudje vedno bolj skrbijo za urejen videz svojega okolja, tako da je za individualno kot za splošno porabo (komunalna ureditev naselji, parkov...), veliko povpraševanje. To je drugi največji tržni delež naše firme. Lahko rečem, da smo si domači proizvajalci trg brez posebnih dogovorov nekako tiho razdelili in drug drugemu ne predstavljamo posebne konkurence. Trg se je skristaliziral in KAJ ima svoje mesto v njem.

Pojavlja pa se precej tujih dobaviteljev, ki z posameznimi "enkratniki" ponudbami premamijo marsikatero trgovca. Z raznimi triki skušajo zmanjšati tržni delež domačih

proizvajalcev. Zadeve pa se navadno zapletejo, ko se pojavi kakšna reklamacija, teh "padalcev" pa ni že nikjer več. Računamo, da bo zakonodaja v kratkem naredila red.

Ali ste prisotni tudi na tujih trgih?

Poskusili smo tudi z izvozom, zlasti v Vzhodnoevropske države, pridobili smo ustrezne certifikate celo za izvoz v Rusijo. Vendar se je izkazalo, da bi v tem primeru morali imeti zaposlenega človeka, ki bi se ukvarjal z izvozom. To je specifična prodaja, ki preko posrednikov, ki nimajo dovolj interesa plasirati našo robo, ne more uspešno potekati. V zgodnjih 90. letih je bil vzhodni trg izredno zanimiv, saj je bil neizkoriščen tržni prostor, na katerem smo se videli vsi. Sedaj je dobesedno preplavljen z evropskimi proizvajalci.

Redno pa poslujemo s Hrvaško. Poskusili smo se tudi v Bosni, ko pa je zmanjkalo denarja, smo ta trg zaenkrat opustili. Trenutno se tam dobro prodajajo osnovnejše stvari, zlasti gradbeni material.

S kom pa največ sodelujete?

Največ sodelujemo z grosisti kot

Kasneje ste se odločili še za trgovinsko dejavnost in nato ustanovili tudi podjetje.

Zaprte železnine v Kotnikovi hiši in slabi plačilni tokovi so nas navedli k razmišljanju za dodatno trgovinsko dejavnost. Nato smo te težave lažje premostili. Dejavnost se je razvila v dve smeri - proizvodnjo svetil in trgovino.

Leta 1990 pa je zakonodaja že omogočala ustanovitev podjetij tudi v privatnem sektorju. Ker smo bili vezani na uvoz, sva se zaradi lažjega poslovanja za to odločila takoj, ter

so: Merkur, Kovinotehna in Elektrotehna. S Kovinotehno imamo tudi franšizing za trgovino. Skupno oskrbujemo približno 250 maloprodajnih trgovin, ki izkazujejo potrebe po svetilih po vsej Sloveniji.

Kakšno pa je sodelovanje s Steklarno Hrastnik?

Že od vsega začetka se kot kupec pojavljamo v Steklarni Hrastnik, saj je steklo ena od osnovnih komponent naših izdelkov. Od lanskega leta se v tem poslovnem odnosu pojavljamo tudi kot dobavitelj, saj smo razširili svojo dejavnost tudi na program zaščite. Sedaj je sodelovanje še boljše, saj zadeve s kompenzacijami lažje zapiramo in je manj problemov pri finančnih transakcijah.

Kako pa se prebijate skozi dokaj neurejen finančni promet v Sloveniji?

Za proizvodnjo kot je naša, bi bila utvara pričakovati odnos kupim - plačam. To velja le še za redka državna podjetja. Potrebna je dobršna mera iznajdljivosti in domišljije, da se stvari izpeljejo. Pred sklenitvijo posla je potrebno narediti finančno konstrukcijo, v kateri so opredeljene vse podrobnosti od načina in rokov za plačilo, vrsto kompenzacije...

Nameravate ohraniti sedanji nivo zaposlenosti?

V kolikor se bo prodaja razvijala v smeri ponovne vrnitve na trg bivše Jugoslavije, se bomo gotovo širili tako po proizvodni plati, kot po za-

poslenosti. Sedaj pa so stvari še preuranjene. Dokler so nadaljne potrebe še nedorečene, se raje poslužujemo kooperantov. Vedno smo imeli prakso zaposlovanja posameznih kandidatov, ker smo na ta način pridobili kadre, ki ustrezajo našim potrebam. Lahko smo se posvetili vsakemu posebej, ga seznanili z našim režimom dela, odnosom do dela in lastnine, disciplino. Posameznik se je prisiljen prilagoditi že zaposleni večini, če se hoče obdržati v novi sredini. Okolje ga že samo po sebi usmerja in po potrebi spreminja.

Domala vsi naši delavci imajo IV. ali V. stopnjo izobrazbe ustreznih

strok. Zaposleni imamo tudi dve invalidni osebi.

Fluktuacije praktično ni, tudi večjih konfliktov nismo imeli. Skrbimo, da se delavci glede na potrebe dodatno izobražujejo, saj le znanje vodi firmo na poti nadaljnega razvoja.

Po naših zmožnostih se trudimo, da bi ustvarili zdravo klimo in zadovoljstvo delavcev. Plače so redne, delavci čutijo varnost svoje eksistence. Žal pa po višini ne morejo odstopati, saj je potrebno misliti tudi na prihodnost in skrbeti za razvoj, da bodo vsaj takšno varnost lahko čutili tudi v jutrišnjem dnevu.

In vaši načrti za prihodnost?

Sproti se prilagajamo potrebam na trgu. Ker smo majhni, smo lahko fleksibilni in ne želimo zamuditi nobene priložnosti, če se pojavi ugodna tržna možnost. Izdelek, po katerem je povpraševanje, plasiramo, včasih še kaj spremenimo glede na zahteve kupcev, nato pa pričnemo z redno proizvodnjo. Takšno prilaganje je za velike firme kot je Steklarna skoraj nemogoče. To občutimo tudi sami, ko izražamo svoje potrebe po steklu. Zato določen delež naših potreb zapolnjujemo z izvozom.

Naslednje leto nameravamo poleg dosedanjih poslovnih prostorov na Novem Dolu (v izmeri 550 m²) dograditi še dodatne prostore v izmeri cca 250 metrov za potrebe skladiščenja gotovih izdelkov in repromateriala, ostalo pa nameniti za vzorčno sobo in mizarско delavnico.

Ugotovili smo namreč, da je ponovno veliko povpraševanje po lesenih komponentah v svetilih. Kupili smo že kompletno opremo za njihovo izdelavo in tako bomo zapolnili novo tržno praznino. Zaposlili pa bomo tudi kakšnega dodatnega delavca lesarske stroke.

V Zasavju manjka trgovinski center s tehnično robo, večina Zasavcev pa se vozi po nakupih v Ljubljano ali Celje. Veliki trgovci tehnične robe kot sta Kovinotehna in Merkur nimajo interesa delati na našem območju. Zato že dolgo razmišljamo o mini trgovskem centru, v katerem bi združilo moči več različnih proizvajalcev s tehničnim blagom in bi lahko kupcem na enem mestu ponudili vsakovrstno blago. Stvari pa še niso zrele za oživitvev, saj se situacija iz meseca v mesec spreminja.

Imate kakšno izjavo za bralce Steklarja?

Steklarni želimo doseganje dobrih poslovnih rezultatov. Zadovoljstvo ali nezadovoljstvo tako velikega kolektiva se odraža v celotni dolini. Klima v okolju je popolnoma drugačna, če je zagotovljena določena varnost, kot če so ljudje v strahu za svojo eksistenco.

Pogovarjala se je
Marinka ANŽLOVAR

Protagonisti našega uspeha

SLAVKO MARCEN

Podelitev priznanja je direktor takole obrazložil:

Konec leta 1996 je Steklarna Hrastnik zaključila izjemno pomembno petletno obdobje prestrukturiranja podjetja. Ob razpadu jugoslovanskega trga smo ugotovili, da naše podjetje nima niti izdelkov, niti kvalitete, za katere bi bil novi zahodnoevropski trg zainteresiran. Preživetje podjetja je bilo povezano z novo poslovno filozofijo, novimi izdelki, novimi kupci in novimi trgi.

Slavko Marcen je bil s svojo izjemno inovativnostjo, svojo neizmerno voljo in kreativnostjo ves čas protagonist nove poslovne filozofije, ki se je korak za korakom utrjevala v naši vsakdanji praksi.

Danes vemo, da je obstoječa programska usmeritev Steklarne Hrastnik edina prava opcija za naše podjetje, delež Slavka Marcena pri opredeljevanju le-te pa prevladujoč.

Potovanja so žal obvezni sestavni del razvoja

Kako vi gledate na vsebino priznanja?

Mislím, da je vsebina blizu resnice. Če že nisem vse to naredil, kar piše v priznanju, sem se vsaj iskreno in po vseh močeh trudil v tej smeri.

Če se vrnemo na začetke vašega sodelovanja s steklaro, kam segajo?

Za slovenske, posebej za hrastniške razmere je nenavadno, da približno 39 let po začetku dela v Steklarni Hrastnik (novembra 1959), še nisem v penziji. Začel sem namreč kot odnašalec stekla v takrat še starem obratu ročne proizvodnje.

Kako ste se odločili za ta poklic?

Nisem se odločil sam, saj sem bil vpisan na Pomorsko srednjo šolo v Piranu, pa ni bilo štipendije. Nisem vedel, da bo ta zaposlitev usodna zame. V letu 1960 sem namreč preko vsemogočih zaprek odšel v novoustanovljeno šolo za oblikovanje (s štipendijo Steklarne Hrastnik). Štiri leta pozneje sem začel oblikovalsko prakso v Steklarni, ki pa je takrat na veliko snovala avtomatizacijo proizvodnje, prostorsko širitev itd. Oblikovanje (design) je bila v danem trenutku nebitvena dejavnost. Tako so bila izhodišča za moj novi začetek.

In vendar ste oblikovali, se šolali naprej in oblikovanju odpirali pot?!

Po vrnitvi iz tedanje JLA leta 1966 sem s pokojnim šefom g. Papečem (bil je steklar in oblikovalec ter pionir oblikovanja v Steklarni) risal oblikovalske osnutke steklenih izdelkov - bolj iz prepričanja kot za potrebe trženja. Z uvajanjem avtomatizacije v namiznem in embalažnem programu - torej na področju največje ekspanzije - pa je asortiman postajal ozek, siromašen in tu za de-

sign ni bilo prostora. Je pa nekaj prostora ostalo v razsvetljavi.

Pozneje ste odšli na študij v Italijo?

V letu 1968 sem si "izboril" štipendijo Prešernovega sklada za študij v tujini, torej na Visoki šoli za oblikovanje v Benetkah. Vsa leta študija sem ostal povezan s Steklarno, ki mi je kljub vsemu pomenila izziv. Tako sem v letu 1972 ponovno začel oblikovati steklo, in sicer kot vodja službe oblikovanja.

Tedaj so torej bili že ugodnejši časi za oblikovanje?

Nikakor. V podjetju se je na eni strani pospešeno uvajala avtomatizirana proizvodnja, kar je pomenilo količino in ne vsebino asortimana. Na drugi strani je politika uvedla TOZD-e, torej prevlado proizvodnje nad tržno usmeritvijo. Ta politika

(Steklarne pa je s 6 TOZD-i vzorno sledila politiki) je za celih 15 let znamenovala poslovna dogajanja in usmeritve, ki so postopoma prerasle v monopol na trgu bivše SFRJ. To je pomenilo, da se je dala prodati vsaka kopija tujega izdelka brez vloška v razvoj, brez tržnega tveganja in po željeni ceni. V takih okoliščinah seveda design ni potreben.

Ali to pomeni, da ste nehali oblikovati steklene izdelke?

Seveda ne. Vendar so bile poti mnogo težje, neposredni rezultati piškavi. Začel sem urejati vrt, da bi nekoč lahko sadil rožice (delal design). Pripravil sem izhodišča za programske usmeritve (npr. program steklenih svetil 1973, program onix stekla 1975), iskal povezave s steklarnami v Evropi (nove tehnologije v ročni proizvodnji, v avtomatski proizvodnji H-28 itd.), ponovno oži-

vel nekatera tipična tržna orodja (vzorčna soba, katalogi, nastopi na sejnih v Evropi) in nenazadnje odločilno sodeloval pri organizacijskih, strukturnih, programskih in tržnih spremembah Steklarne konec 80. in v začetku 90. let.

Vaše delo torej ni bilo čisto in samo oblikovalsko?

Doma in v tujini sem se šolal samo z eno željo - da bi oblikoval. Vendar sem očitno za to življenjsko priložnost prišel ob nepravem času. Je pa res, da sem v mnogih pisnih prispevkih (npr. V Steklarju od l. 1966 naprej) preavilno in torej kritično ocenjeval poslovne usmeritve Steklarne in tudi gospodarsko politiko SFRJ. Žal se je mnogo teh mojih trditev pokazalo za resnične, nasprotno pa so protagonisti tiste poslovne politike že po nekaj letih zametavali lastne pisane doktrine o steklarni. Kakorkoli - osamosvojitve Slovenije je Steklarno postavila na realna tla. Paradni konji, kot npr. IS proizvodnja so naenkrat pokazali pravo bedo na področju tehnologije, programa in trga. A za čuda so nas nosilci te proizvodnje še malo prej učili, da so najboljši v Evropi. - Seveda to ni bil čas za prerekanje. Ukrepanje je bilo nujno tako na področju vodenja podjetja kot tudi na tržnem, programskem in tehnološkem področju. Na vseh teh področjih in na vseh treh programih sem sodeloval s prispevkom, ki daleč presega oblikovanje samo.

Danes je oblikovanje končno našlo pravo mesto v Steklarni?

To seveda ni zadeva, ki se da urediti z odlokom. Poslovna filozofija kreativnosti, ki naj bi bila naša je visoka, če ne najvišja oblika uglašnosti (zaposlenih v firmi) na to noto. Pri nas imamo nekaj uspešnih prime-

Delovni obisk lastnikov firme RZB iz Nemčije v Hrastniku (maj 1998)

WILDCAT 1998

Računalniška simulacija glinastega modela Wildcat (1998) - sinteza vrhunske tehnologije (IS) in oblikovalske ideje

vor tega, a glavčina je še daleč. Vse preveč je "vrtičkov", kjer posamezni odgovorni delavci nekaj "pridelujejo in ograjujejo"; prisotna je tudi izrazita želja po dokazovanju lastnega, osebnega imidža npr. napram kupcu, bistveno manj pa pripravljenosti za teamsko delo in torej večji imidž in poslovno uspešnost Steklarne. Vse te stvari sem opisal že na različnih mestih, pa tudi v Steklarju.

Ob vsem tem se lahko vseeno pohvalim z nekaterimi dobrimi rezultati oblikovanja (to je seveda rezultat dela vseh zaposlenih v službi razvoja), ki so se tržno dokazali.

Ocenjujem pa, da je design premalo angažiran v tržnem nastopu

Steklarne in v tem kontekstu pričakujem nove izzive in tudi uspehe - seveda v kontekstu boljšega poslovnega rezultata podjetja.

Znano je, da vaša delovna področja tudi danes niso omejena na samo oblikovanje?

Bolj ali manj profesionalno poskušam doprinesiti svoj prispevek na raznih pomembnih področjih, kot so odnosi z javnostmi, sejmi, raziskava trga, selekcija trgov, kupcev in programov. Seveda so vse te naloge kompleksne in v nobenem primeru ne morejo biti domena enega človeka. Ravno zato pa tudi rezultati zaostajajo za pričakovanji.

Učenje brez razmišljanja je prazno, razmišljanje brez učenja nevarno. Tako je rekel Lao Ce. Mislim, da se g. Marcen tega dobro zaveda, saj je svoja razmišljanja in ideje vedno podkrepil z znanjem. Težko je uresničevati še tako dobre ideje, brez znanja in vedenja, če ne vemo, kako jih uresničiti, vedno ostanejo ideje. V njegovem delu oblikovalca ne zmanjkuje idej, znanje in strokovnost pa mu omogočata, da oceni situacijo in predvidi, ali je ideja prava ali ne. Njegove ideje na področju oblikovanja dobijo stvarno obliko kot kozarec, steklenica, podeljeno priznanje pa je dokaz, da tudi njegove druge ideje niso ostale neopazne.

Irena Kovač

Bivši vidni sodelavci Steklarne Hrastnik MAKS MRCINA

Na obisk v Rogaško Slatino, kjer zdaj živi g. Maks Mrcina, sem se odpravila z mešanimi občutki. V Steklarni sem komaj dobro leto, zato razmer od prej ne poznam in imela sem občutek, da pogovoru ne bom kos. Vendar so se dvomi razblinili, ko sva spila kavo in se začela pogovarjati. Pogovor z g. Maksom je bil zanimiv, poln dejstev in optimizma. Upam, da sem nalogo dobro opravila, a o tem presodite vi.

Kako in kdaj vas je pot pripeljala v Steklarno Hrastnik?

Kot študent zadnjega semestra visoke tehniške šole v Ljubljani, sem glede na takratne v družini, oče je bil upokojenec, že razmišljal o zaposlitvi. In ravno v tem času se je na oglasni deski Fakultete pojavil oglas, da Steklarna Hrastnik išče strokovnjaka na področju nekovin. Tako sem se v začetku leta 1952 zaposlil kot vodja kemijskega laboratorija. Diplomsko delo sem tako opravil v tovarni. Kasneje sem postal vodja priprave, pa vodja proizvodnje, nato tehnični direktor in direktor podjetja. Za študij kemije se nisem odločil ravno iz zanimanja, ker takrat ni bilo nobenih spoznavnih dnevo in podobnega, ampak preprosto iz dejstva, ker so nekateri moji prijatelji študirali kemijo.

Steklarne Hrastnik je v letih, ko ste se polno angažirali, doživljala korenite spremembe. Ste tudi eden sokreatorjev takšne tovarne, kot je danes. Kako gledate na ta obdobja in dogajanja?

V začetku, ko sem prišel, je bila tovarna v slabem stanju, tehnično neopremljena. Do takrat, ko sem postal tehnični direktor, je bilo kreiranje simbolično, usmerjeno le na realizacijo nalog, ki so mi bile dane. Vse sile so bile usmerjene na fazno rekonstrukcijo tovarne. Bilo je obdobje intenzivnejšega razvoja, saj so bili pogoji dela nemogoči (regeneratorski plin, vročina) in delavci so bili heroji, da so sploh delali v takih pogojih. Proizvajalo se je ročno ali polavtomatsko na KIKO strojih, problemov pri plasmaju izdelkov ni bilo, saj so bile potrebe na bivšem jugoslovanskem trgu večje od proizvodnje, Steklarna je bila priznana po kvaliteti. Edina hiba je bila slaba kadrovska zasedba na področju višje izobrazbe in pa razvoj, ki je bil bolj stihijski, prepuščen naravni poti, s ciljem proizvajati čim več tudi na račun kvalitete.

Kljub kriznemu obdobju smo se

uspeli priključiti k pogodbi o plinifikaciji v Zasavju, saj je to pomenilo dolgoročno investicijo in pa velik korak naprej. To lahko štejemo kot velik uspeh. Neustrezna je bila kadrovska politika in struktura, ki se je kreirala velikokrat tudi izven tovarniškega dvorišča, v okviru lokalnih skupnosti, kjer ni bilo veliko posluha za razvoj steklarstva, večji poudarek so dajali rudarstvu. Pestilo nas je pomanjkanje kadrov vse od razvoja do marketinga in smo bili zaradi nizkih plač kadrovske zelo osiromašeni. Prav zaradi tega je kadrovska politika stagnirala in prisiljeni smo bili v opuščanje nekaterih vrst proizvodnje. Kot napaka vodstva se je pokazala tudi opustitev proizvodnje laboratorijskega stekla in delavci so takrat odšli na delo v Pulo.

Problemi so bili zaradi hude konkurence tudi v opremi. Opremo, ki smo jo dobili iz tujine in je pri nas veljala za moderno, so v svetu že opuščali. Kot uspešno lahko ocenimo investicijo v avtomat H-28, saj se je to pokazalo za zelo rentabilno in takrat si v vseh gostinskih lokalih videl kozarce izdelane na tem avtomatu. Ne najbolj posrečena je bila investicija za nakup tehnologije v izdelavo kelihov, saj so dogovarjanja predolgo trajala. Pogoji na trgu so se od začetka dogovarjanja pa do nakupa korenito spremenili, tako da smo prišli na trg ob najbolj neugodni priložnosti. Proizvajati smo morali na zalogo, kar je pomenilo dodatne investicije v transport in skladiščenje, prodajali pa smo pod ceno in tega tovarna finančno ni zmogla.

V tem času smo bili usmerjeni v velikoserijsko proizvodnjo, edina povezava s kupci je bila preko železnice. Posledično je to pomenilo veliko surovin, saj je proizvodnja dosegala tudi 20 ton dnevno. Zaradi prostorske omejenosti se je morala tovarna širiti v višino, kar je spet pomenilo dodatne investicije v transportne poti, dvigala. O skupnem vlaganju s kupci pa se takrat ni razmišljalo.

Tri vrste napredka so važne: napredek v znanosti in tehnologiji, napredek v socializaciji človeka in duhovni napredek. Slednji je najpomembnejši.

Bi danes, če bi bilo to za nazaj mogoče, kaj drugače zastavili, spremenili ali kar prečrtali?

Danes bi zastavil drugače, vprašanje pa je, če bi bilo mogoče te ideje v takratnih pogojih realizirati. Sploh nismo računali na razpad jugoslovanskega trga, ki je pomenil precejšnjo izgubo pri embalažnem programu. Nekaj osnove smo sicer imeli v izvozu in to nam je bila draga a pomembna šola.

Katero obdobje se vam zdi za vas in za tovarno najuspešnejše?

Težko bi rekel, katero obdobje je bilo uspešno. Razmere so se zboljševale, pa spet slabšale, glede na splet okoliščin. Največ se je naredilo, ko se je porušila stara tovarna in zgradila nova. Tu je potrebno omeniti tudi modernizacijo in uporabo tehnoloških goriv, kar je bilo nuja, če si hotel preživeti. To se je odvijalo permanentno, v nekem obdobju bolj intenzivno v drugem manj, pač glede na finančna sredstva, ki so bila na razpolago.

V letu 1972 ste v Steklarni prevzeli najodgovornejše mesto - postali ste direktor. Ali so bile vse vaše dotodanje izkušnje dovolj močna opora temu izzivu?

Na strokovnem in tehničnem področju so bile izkušnje dovolj velike, premalo znanja pa sem imel na finančnem in komercialnem področju in tu sem bil povsem odvisen od svojih sodelavcev. Narobe je bilo tudi to, da smo bili preveč zaprti v svojih lastnih okvirih, nismo se udeleževali sejmov, simpozijev in podobno.

V gospodarstvo se je v 70-tih in 80-tih letih izrazito mešala politika. Ste čutili to tudi vi?

Na žalost. Če je Delavski svet nekaj sprejel, je bilo to težko realizirati zaradi vplivov politike na razvoj Steklarne Hrastnik, ker za to ni bilo velikega interesa. Ni se dovolila dislokacija, ker so bili mnenja, da se lahko vse odvija v Hrastniku. Imeli smo dobre steklarje in izdelovalce

modelov in ob ustrezni pomoči bi se to bolje razvilo na ustrežnejši lokaciji kot se je v Hrastniku. Človek sedaj gleda na vse skupaj drugače kot takrat. Takrat je bilo težko razmišljati za daljše obdobje. Oddelek za razvoj se ni organiziral, saj ni bilo ustreznih kadrov, prav tako ni bilo razvito oblikovanje na področju stekla široke proizvodnje.

Program svetil smo izkoristili za izhod na zunanji trg, saj smo potrebovali devize. Cene so bile prilagajene svetovnim cenam. Zmanjkovati nam je začelo steklarjev, da bi se lotili boljših izdelkov, opuščali smo lončene peči za izdelavo barvnega stekla in se usmerili predvsem na polavtomatsko proizvodnjo belega stekla. Pri nemških kupcih smo bili močno zastopani pri prodaji plafonier, manj pa pri prodaji dekorativnih svetil, ki je prinašala boljši zaslužek. Strokovnost ročnega dela se je zmanjševala.

V letu 1983 ste se poslovili od Steklarne Hrastnik in odšli na novo delovno mesto v Steklarno Boris Kidrič v Rogoško?

Dolga leta sem preživel v Hrastniku, postal sem skoraj inventar tovarne. Po prenehanju funkcije direktorja sem opravljal funkcije v skupnih službah. Videl sem, da večjih možnosti za opravljanje del, za katere sem usposobljen, ni bilo več. Zato sem se odločil poiskati delo na drugi

lokaciji. Steklarna v Rogoški je ravno takrat začela z avtomatizacijo takrat ročne proizvodnje. Glede na svoje izkušnje sem bil postavljen za tehničnega direktorja in tam tudi končal svojo profesionalno kariero.

Tam ste se tudi upokojili. Kako živite danes?

Bolj umirjeno. Z ženo sva več ali manj sama, ker sta otoka odšla in prideta le na obisk. Navadil sem se na življenje v pokoju in sem zadovoljen. Včasih grem v tovarno v Rogoški, veliko berem, kakšnega posebnega hobija nimam, čas hitro mine.

Še spremljate dogajanja v Steklarni Hrastnik, imate kakšno sporočilo?

Ko pridem v Hrastnik na obisk k sorodnikom, se pozanimam o dogajanjih v Steklarni. Z veseljem preberem, če kaj piše v javnih občilih in me veseli, če pride do napredka. S samo Steklarno nimam stikov, vesel pa me, če sem pustil sledove, ki se odražajo še danes.

Vesel sem, da ste se me po tolikih letih spomnili kot sodelavca Steklarne Hrastnik. Sporočam vam, da vztrajajte, da bi se ta dejavnost v Steklarni še naprej razvijala in želim, da bi ljudje, ki so dolga leta delali v tovarni, dočakali upokojitev. Prav tako vam želim veliko poslovnih uspehov.

Dve stvari mora imeti človek, da bi uspel v življenju. Prva je sreča: to je takrat, ko se človeku ponudi ugodna prilika. Druga je pamet: ta človeku omogoča, da izkoristi ugodno priložnost. Vodenje tovarne ni vedno odvisno le od dobrega vodstva. Tu so še razmere na trgu, politika in še kaj. Poleg strokovnosti je potrebno še veliko znanja, poguma in tudi sreče. Tvegane odločitve se pokažejo za prave šele čez čas. Gospod Maks Mrcina je v Steklarni zapustil sledove, ki se odražajo še danes. Njegovo udejstvovanje pri sokreiranju Steklarne Hrastnik je kratka doba za Steklarno, a dolga v njegovem življenju.

Irena Kováč

Pred občinskim praznikom LEOPOLD GROŠELJ

Tako kot je tudi ob družinskih praznikih navada, da naredimo določen obračun, je praznik občine še toliko bolj priložnost, da se naredi bilanca opravljenega dela. Zato smo se odločili, da se o tem pozanimamo pri najodgovornejšem človeku, županu občine, Leopoldu Grošlju, ki se je na našo pobudo prijazno odzval.

S katerimi prireditvami bo obeležen praznik občine Hrastnik?

Pripravili smo program prireditev, aktivnosti in slovesnosti ob praznovanju občinskega praznika, ki časovno sovпада tudi s praznovanjem dneva državnosti. Morda ni napačno, da pričnemo z našimi najmlajšimi, za katere bomo 24. junija predali v uporabo tri pomembne pridobitve:

V športnem parku na Logu, bo odprta steza za rolkanje, ki je pomembna zlasti v smislu zagotovitve varnosti za mlade rolkarje. Prometni režim bo urejen tako, da bo cesta proti bazenu, kjer bo to igrišče, zaprta, tako da bo športni park zares služil svojemu namenu.

V Naselju Aleša Kaple, kjer smo v lanskem letu zaključili zadnjo stanovanjsko enoto, je na majhni površini poleg ceste velika gostota prebivalcev, seveda tudi otrok, zato bomo istega dne otvorili športno igrišče in igrišče za košarko.

Na Nasipih je poleg teniškega igrišča zgrajeno novo igrišče za odbojko v mivki in igrišče za badminton. Tako bo ta del dobil zaokroženo podobo in postal eden najlepših tovrstnih kompleksov v naši državi.

V posameznih krajevnih skupnostih pa bomo v sklopu teh praznovanj otvorili:

4. junija bo v **KS Marno** slovesnost ob dokončanju del:

- a) razširitve gasilskega doma;
- b) izradnje 1. faze vodovodnega omrežja ter zaključek del napeljave primarnega plinovodskega omrežja in kableske TV.

V **KS Dol** bo:

a) 27. junija položen temeljni kamen za novo telovadnico, ki bo predvidoma predana namenu v prihodnjem letu;

b) dokončanje ulične razsvetljave od centra do Črdenca;

c) otvoritev adaptiranih prostorov splošne in zobne ambulante.

V **KS Steklarna**, ki v juniju praznuje tudi praznik krajevnih skupnosti, bo v tem času nekaj pomembnih dogodkov:

a) začetek delovanja TV kableske-

ga sistema v enem delu **KS** in pričetek del s polaganjem kabla ob regionalni cesti od Križišča do Steklarne;

b) 4. julija bo tudi otvoritev prenovljenega parka ob centralnem spomeniku na Cesti 1. maja. Prenovljena pa bo tudi zgradba nekdanjih **DPO**, novi prostori pa bo pridobilo nekaj organizacij oz. društev: Rdeči križ, Društvo invalidov, Zveza borcev in še nekateri drugi;

c) otvoritev prenovljene stavbe železniške postaje;

d) 10. julija pa bo otvoritev Petrolovega bencinskega servisa;

e) družba **SINET** bo v prostorih na Grajski poti predala svojemu namenu tudi spodnje prostore zgradbe, ki so bili doslej neizkoriščeni (za potrebe varnostno nadzornega centra), urejena pa bo tudi zunanost zgradbe - fasada;

f) v **TKI** bo zabrnal nov sotočni razpršilni sušilnik, s katerim bo možno odpadne surovine uporabiti za proizvod, ki se bo tržil;

g) v **GD-ju** pa bo otvoritev posodobljenih poslovnih in proizvodnih prostorov **GD Hrastnik** (1. faza) - zaključek obrata železokrivnice in poslovne stavbe.

V **KS Rudnik** bo v tem mesecu tudi otvoritev nekaterih pomembnih pridobitev:

a) Urad za delo občine Hrastnik bo pridobil nove poslovne prostore v izmeri 120 m² v Poslovno stanovanjskem objektu Ojstro;

b) zaključena investicija polaganja kompletnega kanalizacijskega in kolektorskega sistema na Novem Domu (potrebno pa bo dokončati še dva cestna odseka - preplastenje ceste v Novem Domu in povezava s Prapretnim.)

Kaj pomembnega pa je ostalo za realizacijo še v prihodnjem obdobju?

V naselju Novi Log se bo po občinskem prazniku začelo urejati prostore za parkirišče in igrišče za otroke. To je popravljanje "starih grehov" iz preteklosti, ko je bil zgrajen velik stanovanjski kompleks, stanovanja so bila vseljiva, okolica pa je ostala

popolnoma neurejena.

Okolica se bo urejala tudi pri stanovanjskem objektu na Logu, katerega lastnik je stanovanjski sklad **ZPIZ-a**, zlasti je potrebna ureditev dovoza (70% sredstev bo prispeval **ZPIZ**, 30% pa občina).

Po sprejetju Zakona o odpravi posledic neurja, ki je tudi našo občino prizadel 5.8.1997, bomo izvedli preostale ukrepe za sanacijo stanja. Odškodninski zahtevek znaša 178 mio SIT, občina pa iz tega naslova še ni dobila niti tolarja. Kljub temu je po ujmi izvedla najbolj nujne ukrepe za sanacijo.

V drugi polovici letošnjega leta bomo nadaljevali z vodovodom v **KS Marno** proti Črdenca (vloženih bo dodatnih 15 mio SIT). Nadaljevali bomo tudi z izgradnjo vodovoda z ureditvijo rezervoarja v **KS Krnice - Šavna peč**.

Z Občino Radeče se dogovarjamo za ureditev in skupno financiranje deponije že izbranih odpadkov na dosedanji lokaciji na Marnem. Radeče bi morale v ta namen prispevati 19 mio SIT, prijaviteli pa so se tudi na razpis za sofinanciranje projekta pri Ministrstvu za okolje in prostor. Ta sredstva bi nato vložili v infrastrukturo. Šele ko bodo urejene te formalnosti, bomo lahko pristopili k 2. fazi urejanja naše deponije. To bo rešilo problem odlaganja odpadkov za nadaljnjih 25 - 30 let.

Gre torej za precej pomembnih pridobitev, sočasno pa potekajo akcije kot je ureditev kraja in promocija občine, ukrepi na področju spodbujanja kmetijstva, turizma in podjetništva.

In katere ceste se bodo urejale v prihodnjem obdobju?

Planiramo, da bo regionalna cesta od Dola do Marnege in preostanek od Breznega do Rimskih Toplic še v letošnjem letu preplastena (iz repu-

bliških sredstev). Občina pa bo nadaljevala z izgradnjo pločnika od Črdenca proti Marnem in ureditvijo ulične razsvetljave.

V jesenskih mesecih bomo pričeli s 1. fazo rekonstrukcije Partizanske ceste na Dolu (proti Novemu Dolu). Za dobrih 400 metrov te ceste bo namenjenih 27 mio SIT. V 2 - 3 letih pa bo uresničen celoten projekt in urejena cesta do Blat.

Nadaljevali bomo tudi z modernizacijo okrog 1,5 km magistralne ceste Hrastnik-Trbovlje, za kar bo potrebno zagotoviti 153 mio SIT. Lani je bilo obnovljenih 740 metrov, ob tem pa je bila v občinski domeni prestavitve vodovoda (za vodo, s katero se napaja tudi Steklarna). To je bil največji strošek iz občinskih sredstev za ta namen - 32 mio. Tudi zato smo zelo zainteresirani, da se s projektom nadaljuje takoj. Celoten odsek naj bi bil dokončan v dveh do treh letih. Za kompleten odsek naj bi država zagotovila okrog 900 mio SIT, občina pa ima za 10 mio SIT dodatnih obveznosti za ureditev lokalne infrastrukture ob tej modernizaciji. Izdelani so tudi celotni projekti za obnovo magistralne ceste od Rinaldija proti Katarini. V tem sklopu bo urejena tudi plinifikacija, kableski sistem in kanalizacijski kolektorski sistem.

Kakšno pa je sodelovanje občine in gospodarskih družb v Hrastniku?

Sodelovanje občine in podjetij je na zadovoljivem nivoju. Sem predsednik nadzornega sveta Rudnika Hrastnik-Trbovlje, in tudi Javnega komunalnega podjetja Hrastnik. To gotovo pomeni, da je sodelovanje dobro. Veliko skupnih poslov imamo z **GD Hrastnik**, saj so prav oni izvajalci večine investicij v naši občini. Tudi z direktorjem Stekarne se redno sestajava, se medsebojno infor-

mirava in rešujeva skupne zadeve. Včasih se sklepa, da sodelovanje teh dveh subjektov ni najboljše, kar pa ne drži. Domneva izhaja iz vztrajanja Občine, da se v skladu z odlokom pravočasno poravnava obveznosti. Gre predvsem za vodo in stavbno zemljišče, pri obeh postavkah pa so stroški Steklarne visoki. Za stavbno zemljišče znaša račun kar 22 mio SIT, prav tako pa Steklarna porabi 60% vode, ki je namenjena industriji v Hrastniku. Razumem, da ima glede na težke pogoje gospodarjenja tudi likvidnostne težave. Pa vendar obstaja druga organizacija - Javno komunalno podjetje, ki je vezano na ta vir prihodka. Če ni plačil, so težave tam. Poleg tega menim, da ni nobene razlike med poravnavanjem obveznosti do podjetji v državnem sistemu - za plin, elektriko, derivate in obveznosti do občinskih podjetij. Voda je enako pomemben vir. Tako kot direktor katerekoli firme skrbim, da v kolikor gre za proračunska sredstva, zagotavljam ne le fakturiranje, ampak tudi plačilo obveznosti.

Pred kratkim sva se z direktorjem sestala zaradi usklajevanja interesov o pobudi občine, da bi občinski stanovanjski sklad prevzel vsa stanovanja ali pa naj vsa ponovno preidejo nazaj na podjetja. Prav tako smo se pogovarjali glede steklarskega gradu, da bi mu dali pomen, ki si ga zasluži. Pri tem pa vključujemo tudi državo s svojimi sredstvi. Da se izognemo nadaljnemu propadanju in neizkoriščenosti, je potrebno vanj vpeljati tudi kakšno dejavnost ali za potrebe Steklarne, ali pa kakšno drugo - npr. muzejsko. Pogovori so tekli tudi o optimalni rešitvi glede firm, ki zapuščajo proizvodne prostore Steklarne (Forstek, Stedek). V interesu občine je, da čim več dejavnosti ostane v Hrastniku.

Ko pa bo dokončan bencinski servis, bo na lepi lokaciji, v neposredni bližini podjetja, na razpolago prostor, za katerega se bo potrebno dogovoriti glede nadaljne namembnosti tudi v smislu lepše predstavitve kraja.

Lahko torej trdim, da imamo dobre in zdrave medsebojne odnose. Podjetja so popolnoma suverena, občina pa poskuša ravnati tako, da bi jih pri tem ne ovirala oz. jih podpira in se v njihove zadeve ne spušča. Res pa je tudi, da se v zadnjih letih pri reševanju občinskih problemov skoraj ne naslanjam na gospodarske družbe, ker se vse glede na tečajno politiko prebijajo v težkih pogojih gospodarjenja. Skušamo doseči le, da prevzamejo sponzorstvo kakšnega društva in Steklarna je prevzela Brodarsko društvo Hrastnik. To pa je med drugim tudi eden od načinov

promocije posamezne družbe.

Kakšna pa je sicer stanovanjska problematika v občini in kako jo rešujete?

Glede obstoječega stanovanjskega sklada se poraja vrsto problemov prav zaradi različnih lastnikov stanovanj v posameznih stanovanjskih kompleksih. To prihaja zlasti do izraza pri urejanju skupnih nalog, kakršna je bila npr. napeljava plinifikacije, kjer se nekateri lastniki (podjetja) niso želeli vključiti v reševanje. V kolikor bi prišlo do enotnega občinskega sklada, bi razpolagali z okrog 520 stanovanji, za katera bi lahko začrtali politiko, ki se bo vodila v nadaljnjih letih. V planu smo predvideli 2,5 mio SIT sredstev za program revitalizacije stanovanjskih objektov od mostu do Križišča. Če želimo živeti v lepšem, urejenem in prijaznejšem kraju, potem moramo narediti nekaj korakov za to. Potrebno je pregledati vsak stanovanjski objekt in ugotoviti ali se ga splača obdržati ali bomo iz treh stanovanj uredili dva ... Prav gotovo pa bodo ljudje tu živeli še nadaljnjih 10 - 15 let, zato tudi ne more biti vseeno, v kakšnih razmerah so (npr. parkirišče TKI in stanovanjski objekt, kjer se ljudje dušijo v izpušnih plinih...).

Razpolagalna pravica do teh stanovanj bi še vedno ostala v domeni podjetij, gre le za izvajanje enotne politike v smislu kompletne prenove in revitalizacije tega starega dela.

Kaj pa nova stanovanja?

V preteklem obdobju je bilo v Hrastniku zgrajenih 54 neprofitnih stanovanj.

Velik problem pa je, ker ni nacionalnega programa o izgradnji stanovanj.

Zlasti bi rabili socialna stanovanja. Občina sama namreč ni sposobna, da bi jih gradila z lastnimi sredstvi. Stanovanje v izmeri 50 m² stane 80. - 90.000 DEM. Tudi temu je namenjen državni proračun kot nosilec razvoja se mora tu vključiti država.

V letošnjem letu ne načrtujemo izgradnje niti enega stanovanja. Po dokončanju telovadnice v naslednjem letu pa bi želeli ob šoli zgraditi poslovno stanovanjski objekt, ki bo obsegal najmanj 20 stanovanj in s tem postaviti piko na i ter dati Hrastniku v tem predelu zaokroženo končno podobo.

Izdelan je tudi kompletan zazidalni načrt od "Korbarjevega hriba" do kamnoloma. Ta kompleks je predviden za individualno gradnjo, socialna, neprofitna in profitna stanovanja. Pri tem pa socialna stanovanja ne smejo izstopati v smislu bistveno

slabše kvalitete. S pridobitvijo 20 - 25 tovrstnih stanovanj bi s spremljajočimi preselitvami rešili še najmanj polovico drugih stanovanjskih vprašanj (na eno stanovanje se reši cca 1,5 problema).

Po natečaju, izvedenem pred dve letoma, je bila sprejeta prioritarna lista prosilcev. Kljub temu da smo rešili precej problemov, je še vedno ostalo 35 kandidatov za neprofitna in preko 50 za socialna stanovanja.

Kako pa ste se, v kolikor ni skrivnost, opredelili do novega mandata županovanja?

Bom kandidiral.

Želite kaj sporočiti bralcem Steklarja?

Želim, da Hrastnik postane prijetno, simpatično mesto z normalnimi bivalnimi in drugimi pogoji - kraj, kjer bodo ljudje radi bivali in se tudi vračali vanj.

Hrastnik se spreminja. Takšen, kot je bil včeraj, danes ni več, takšen kot je danes, ne bo več jutri. Dosti namenjamo komunalni infrastrukturi podobi kraja in občani pri tem zelo dobro sodelujejo. Trudimo se za ponovno aktiviranje hortikulturnega društva, vlogo, ki mu pripada je potrebno dati tudi turističnemu društvu. V občini skušamo zagotoviti takšno infrastrukturno kulturo, da ne bo več bistvenih razlik med ozkim predelom centra in ostalimi krajevnimi skupnostmi.

Gotovo pa nam je lahko težko pri srcu, saj imamo na Zavodu za zaposlovanje prijavljenih skoraj 800 iskalcev zaposlitve, od tega 460 žensk. Večina ima le I. ali II. stopnjo izobrazbe in kot kaže tudi v bližnji prihodnosti zanje v Hrastniku ne bo delovnih mest.

Vsem gospodarskim družbam želim,

da bi svoje poslovne koncepte uredili. Človek namreč ne funkcionira ločeno doma in v službi - zadovoljstvo se prenaša iz delovnega mesta na dom in obratno. Želimo, da bi se aktivnosti, ki jih vodi Steklarna in druge gospodarske družbe, obdržale vsaj na dosedanjem nivoju, da bi mladi imeli možnost zaposlitve, saj je mladi rod tisti, za katerega se vsi skupaj trudimo in jim skušamo zagotoviti boljšo prihodnost. V kolikor se bo v firmah obdržala socialna varnost in stabilnost, bo tudi meni, kot županu lažje delati naprej. Steklarni, njenemu vodstvu in vsem delavcem želim veliko delovnih in tudi osebnih uspehov, ker nenazadnje vsi živimo v eni lokalni skupnosti in smo med seboj povezani. Zato želim, da bi bila ta skupnost bogata tako po delovnih mestih, kot po infrastrukturni dejavnosti, da bo lahko vsak občan normalno živel.

Gospodu Grošlju sem se zahvalila za razgovor in mu zaželela čim lepše in uspešnejše praznovanje praznika občine, saj ima kot župan od tej prilike možnost pokazati mnogo uspehov, ki so plod prizadevanj v preteklem obdobju. Želimo, da bi bilo delo tako uspešno tudi v prihodnosti in morebitnem novem mandatu.

**Pogovarjala se je
Marinka ANŽLOVAR**

NOVA ELEKTRO PEČ

Postavitev in zagon nove elektro peči v ponedeljek 18.5. tega leta za taljenje opalnega stekla kot nadomestilo obstoječe EPF peči pomeni prvi pomembnejši korak k posodobitvi in tehnološki obnovi kompletnega Profitnega centra razsvetljava in je sestavni del poslovnega načrta za leto 1998 in sestavni del razvojne politike Steklarne Hrastnik. Nova EPO peč omogoča povečanje števila brigad iz 15 na 18, pri čemer gre povečanje izključno na račun proizvodne grupe MDRI -polavtomatska proizvodnja opalnega stekla.

V tej proizvodni grupi smo tako povečali proizvodne kapacitete za 100%, kar bo bistveno vplivalo na profitabilnost celotnega profitnega centra, saj ravno v tej proizvodni grupi dosegamo najboljše finančne rezultate. S to investicijo, katere vrednost dosega 300.000 DEM, bomo podvojili kapaciteto v tej proizvodni grupi in s tem bistveno lažje zadovoljevali potrebe naših kupcev, obenem pa sprostili proizvodno grupo RDBO 5 - ročna proizvodnja opalnega stekla, saj bomo marsikateri izdelek prenesli iz te proizvodne skupine na polavtomatski stroj.

Tudi z zaposlitvenega stališča ima uvedba treh novih brigad pomemben učinek, saj smo s tem ukrepom lahko zadržali 15 delovnih mest, 15 brezposelnim pa smo zagotovili delo. Čeprav je bil zagon peči izvršen le dva meseca pred kolektivnim dopustom v PC razsvetljava, smo se za ta čas odločili zaradi ugotavljanja slabosti v novi postavitvi brigad, ki jih bomo lahko v času kolektivnega dopusta v celoti odpravili ter s tem olajšali delo steklarjem.

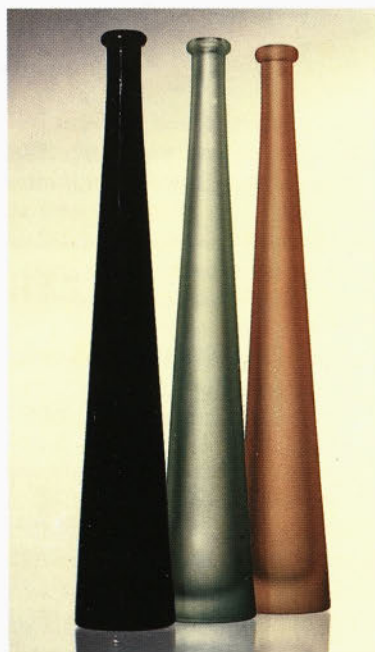
Nova peč pa je le eden od ukrepov, s katerim racionaliziramo poslovanje v tem profitnem centru. V pripravi je tehnološka in kadrovska posodobitev kompletne brusilnice, ki jo bomo z odselitvijo družbe Stedek tudi fizično prestavili na novo lokacijo. Cena izdelka, ki se danes dodeluje v obratu brusilnice, je tako visoka, da moramo biti opremljeni z vrhunskimi stroji, ki bodo omogočili delo z minimalnim procentom odpadka.

V nadaljevanju pa so že tudi priprave na avtomatizacijo določenih de-

lovnih mest v neposredni proizvodnji v PC razsvetljava. Gre predvsem za uvedbo pomagal steklarjem in instalacijo avtomatov - robotov, ki bi lahko nadomestili delo določenih steklarjev v polavtomatski proizvodnji. S tehnološko posodobitvijo na tem področju bomo lahko pocenili proizvodnjo ter humanizirali delo v celotni proizvodni grupi MDR, saj bi s to avtomatizacijo odpravili fizično naporna delovna mesta.

Profitni center razsvetljava v evropskem merilu nima posebnih perspektiv brez dinamičnega posodabljanja in avtomatizacije. Cena dela hitro raste, konkurenti iz vzhodnoevropskih držav in daljnega vzhoda z bistveno nižjo ceno dela zelo pritiskajo na vrata naših obstoječih kupcev. Zato je smiselno hitro ukrepati in s tem zadržati proizvodnjo razsvetljava v Steklarni Hrastnik tudi v naslednjih letih.

Stojan Binder

ZDRAVNIŠKI NASVETI

HRBTENICA - BOLEČINE - PREVENTIVA OBOLENJ

Hrbtenica je oporni organ telesa, ki omogoča pokončno hojo in stojo človeka. Menimo, da je tekom razvoja človeške vrste, ko se je človek v borbi za obstoj postavil na zadnje okončine, hrbtenica ni bila razvojno zadosti razvita, zaradi česar je postala najbolj ranljiv organ človeškega telesa. Skoraj ni človeka srednjih let, ki v večji ali manjši meri ne bi imel težav s hrbtenico. K tem težavam prispeva v prvi vrsti način življenja, delo, prehrana, poškodbe in ostale bolezni.

Hrbtenica je sestavljena iz vretenec, ki so med seboj povezana s hrustančastimi ploščami, ki služijo kot amortizerji. Nadalje so vretenca povezana s sklepi, ligamenti, ki omogočajo gibljivost hrbtenice. Skozi hrbtenični kanal poteka hrbtne

mozeg, kot nadaljevanje centralnega živčnega sistema, iz katerega izhajajo periferni živci za oživčenje organov oz. tkiv. Hrbtenica je sestavljena iz vratnih, prsnih, ledvenih vretenec, ter križnice in trtice (ki je ostarek - rudiment repa pri živalih). Največja gibljivost hrbtenice je v vratnem in ledvenem predelu, sled česar se v teh predelih najčešče pojavljajo bolezenske spremembe. Kot opora hrbtenici služijo obhrbtenične in trebušne mišice. Spremembe v smislu obolenosti oz. bolečin so ali prirojene anomalije, poškodbe, degenerativne spremembe kot posledica delovnih pogojev, tumorji, statične spremembe vsled obolenj večjih sklepov na spodnjih okončinah, povišan stopalni lok, vnetne revmatične spremembe na sklepih in vezivnem tkivu hrbtnih vretenec.

V današnjem članku bi obravnavali tiste vzroke obolenj, ki se jim lahko človek izogne ali pa vsaj bistveno zmanjša težave. To so v prvi vrsti pravilen način življenja, ustrezna ureditev delovnih mest oz. delovnih pogojev, preventivna zaščita pri delu in izven dela in tudi po potrebi ustrezno zdravljenje.

Prekomerna telesna teža je pogostokrat vzrok obolenj hrbtenice v ledvenem delu, posebno v starostnem obdobju življenja. S prekomerno telesno težo je obremenitev hrbtenice večja in s tem tudi možnost in verjetnost degenerativnih sprememb v ledvenem predelu telesa. Težišče telesa je namreč v višini 2. - 3. ledvenega vretenca in stalni večji pritiski na ta predel povzročajo objektivne spremembe kot tudi subjektivne težave v smislu bolečin posebno v jutranjih urah po vstajanju. Drugi faktor je pa v tem, da so obhrbtenične mišice, kot tudi trebušne mišice, ki naj bi praviloma nosile težo telesa, preslabe, zaradi česar pride do preutrujenosti le te in subjektivne težave. Zato je neobhodno potrebna redukcija telesne teže na normalno z ustreznimi razgibalnimi vajami in zadostno fizično aktivnostjo. Vaje za obhrbtenične in trebušne mišice se vršijo v ležečem položaju, v novejšem času pa obstojajo tudi ustrezne priprave za ojačanje trebušnih mišic. Najbolj učinkovito pa je plavanje tako v hrbtnem kot prsnem slogu, ki postavlja hrbtenico v fiziološki položaj in pri tem enakomerno krepi tudi ustrezne mišice.

Statične nefiziološke obremenitve na delovnem mestu. Tipičen primer tega dela v Steklarni npr. kontrola stekla. Delo se vrši stoje na mestu z inklinacijo glave več kot 30 stopinj. Po določenem času nastanejo tudi spremembe na stopalu - znižan stopalni lok, ki spremeni normalno statiko obremenitve hrbtenice v ledvenem predelu. V vratnem predelu pa stalna inklinacija glave povzroča medsebojni nefiziološki pritisk vratnih vretenc z degenerativnimi spremembami med 5. - 6. ter 6. - 7. vratnim vretencem s pritiskom na izstopajoče živce v tem predelu, z mravljinčavostjo rok, slabšo občutljivostjo ali mravljinčavostjo prstov, občutljivostjo in oslabelostjo mišic zgornjih okončin in nastankom invalidnosti. Zdravljenje je seveda ortopedsko z ustrezno fizioterapijo, v skrajnem primeru izjemoma tudi operativno. Iste spremembe dobimo na delovnih mestih, ki se vršijo v cellem delovnem času sede (npr. uslužbenci). Za preprečitev težav v ledvenem predelu priporočamo občasno razbremenitev križnega dela hrbtenice z ustrezno montiranimi stoli, ki hrbtenico razbremenijo, istočasno pa z dvigom in spuščanjem teh stolov približamo delovno površino očem, s čimer zmanjšamo inklinacijo glave in zmanjšanje bolečin oz. zmanjšanje možnosti nastanka degenerativnih sprememb v vratnem delu hrbtenice. (Pred leti smo poskušali sanirati delo pregledalk v Steklarni z ustreznim montiranjem primernih stolov, kjer bi delavka opravljala delo ali sede ali stoje, vendar so delavke to obliko preventive odklanjale, čeprav v mnogih delovnih organizacijah po svetu pri podobnih delih ta način s pridom uporabljajo.) Nadaljnja preventivna zaščita pri delih, ki obremenjujejo hrbtenico, so razbremenilne vaje za vratne, obhrbtenične mišice med delom. Te vaje vršimo 1 - 2 x dnevno 5 do 10 min med delovnim časom. Tudi ta oblika preventivne zaščite je v svetu izredno razširjena. Izračuni so pokazali, da se produktivnost s tem ne zmanjša, temveč celo poveča.

Dinamične obremenitve, ki niso fiziološke. To so dela, ki se vršijo čepi, kleče, pri stalnih nefizioloških upogibanjih telesa, dvigovanju te-

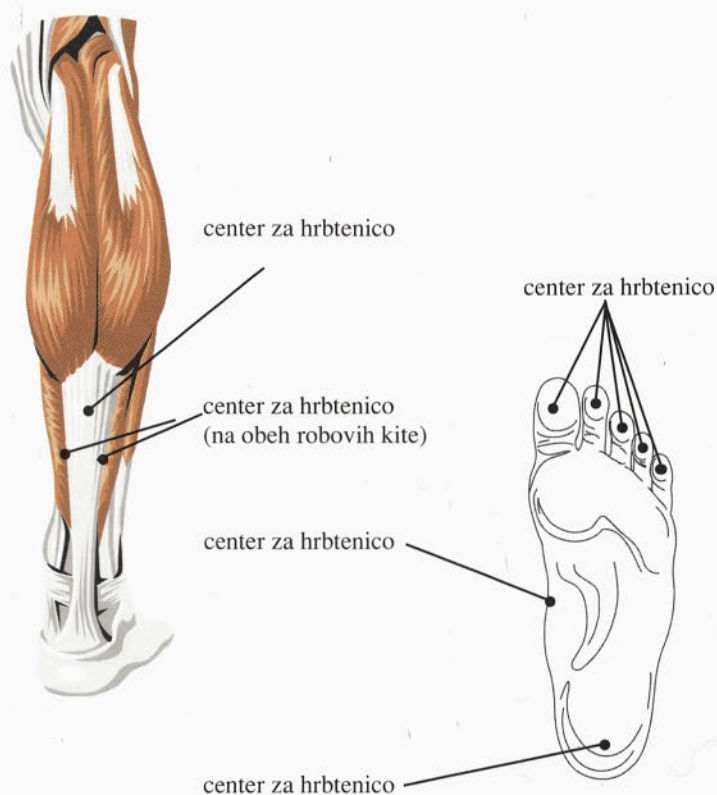
žjih bremen in slično. Tu nastanejo spremembe pretežno v ledvenem predelu. V hujših oblikah nastane razpoka v hrustančastem delu medvretenčnih ploščic z izstopom sredice tega dela - pritiskom na živec in s klasičnimi znaki t.i. išiasa. Zdravljenje je v začetku kolikor toliko uspešno z ustrezno fizikalno ter hidroterapijo, večkrat pa je potrebno tudi operativno zdravljenje. Uspešno je zdravljenje v ustreznih termalnih zdraviliščih z ustreznimi multifizioterapevtskimi procedurami, kot so npr. elektroterapija, hidroterapija, gretje, ročne manipulacije in slično. Poseben problem težav s hrbtenico je pri profesionalnih voznikih motornih vozil, ter delavcih na težkih gradbenih strojih. Nastanejo iste spremembe, kot so bile že predhodno omenjene. Razen že navedenih preventivnih ukrepov se priporočajo tudi ustrezna zaščita delovnih pogojev kot so npr. hidravlika, ki zmanjšuje udarce na križni predel oz. zmanjšuje vibracije, ki se prenašajo preko sedeža na hrbtenico. Za zmanjšanje prenosa vibracij preko zgornje okončine se uporabljajo ustrezno podložene rokavice. Za preprečevanje težav s hrbtenico, je bilo že omenjeno plavanje. Z uspehom se pa uporablja v novejšem obdobju tudi v medicini t.i. refleksoterapija. Vsi delavci, ki so izpostavljeni obolenjem hrbtenice priporočamo najmanj 1 - 2 x tedensko plavanje v bazenu z ustrezno temperaturo vode. Ne samo da je pri plavanju hrbtenica v fiziološkem položaju, ampak se izboljša prakovavljenost mišičevja in s tem odstranjevanje presnovnih produktov. Enakomerno se ojača mišičevje posebno tisto, ki daje oporo hrbtenici. S tem prevzamejo težo telesa mišice in razbremenijo hrbtenico s čimer se zmanjšajo tudi bolečine.

Refleksoterapija. Ta temelji na podobnih principih kot akupunktura. Prekinila naj bi blokado refleksnega loka s čimer se uspostavi normalni pretok energije in prekine, oz. zmanjša subjektivni občutek bolečine. Masaža se vrši na stopalu za celotno hrbtenico in sicer na spodnji strani prstov, notranjem robu stopala od palca do petnice, sredini pete ter notranjem in zunanjem robu Ahilove kite proti mečam. Masiramo blago z kazalcem, palcem in sredincem in to z blazinicami prstov. Lahko pa tudi z zunanjimi stranmi členkov roke. Masaža traja na vsaki okončini 20 - 25 min na eni okončini. Pacienti imajo izredno ugoden občutek, lahko že po prvi masaži, skupno število masaž pa naj bi znašalo 12 - 15.

(glej skice masažnih mest na spodnji okončini)

V kratkih obrisih sem želel podati tisto problematiko bolečin v hrbtenici, na katero ima vsak posameznik določen vpliv, upoštevajoč vse preventivne ukrepe za preprečitev nastanka določenih obolenj hrbtenice, lahko sebi olajša težave in spremembe na hrbtenici, ki v starejšem obdobju že same od sebe nastopijo.

Jože Toplak dr. med

ZAHVALA

Ob izgubi dragega moža, očeta in starega očeta

Staneta ŠMAGLJA

se iskreno se zahvaljujemo sosedom, prijateljem in sodelavcem za izrečeno sožalja in pomoč. Zahvaljujemo se tudi Steklarni Hrastnik, še zlasti obratu pregleda in kontrole, sindikatu podjetja, pletiljam KS Steklarna ter godbi in pevcem Steklarne za žalostinke ob njegovem zadnjem slovesu.

Žalujoči: žena Justi in hčerke Stanka in Brina z družinama

ZANIMALO VAS BO

Kar nekaj mesecev letošnjega leta smo že pustili za seboj. Prihajajo vroči, poletni meseci, s tem pa tudi težko pričakovane počitnice, ki nam bodo vlile še več novih, predvsem pa svežih moči za nadaljnje delo.

Pred novimi podatki vas vedno spomnim na podatek ob zaključku preteklega dogajanja in tudi tokrat bo tako.

Mesec APRIL smo tako zaključili s skupnim številom 776 zaposlenih, med katerimi je bilo 353 žensk in pa 423 moških, med vsemi pa smo imeli enega pripravnika in pa 14 delavcev sprejetih za določen čas.

Od tega zadnjega podatka pa so bile tudi spremembe, in sicer:

V MESECU MAJU 1998 smo na novo ZAPOSILILI 23 DELAVCEV, in sicer:

V tem mesecu smo v redno delovno razmerje za nedoločen čas sprejeli tri delavce, in sicer Aljošo Deželaka, na delovno mesto ključavničarja 3 v PC pogrnjena miza, Dejana Pižmohata ter Igorja Jovanoviča, in sicer oba na delovno mesto odnašalca stekla v PC razsvetljava. Vsi trije delavci, sprejeti na delo za nedoločen čas, so se vrnili iz sluzenja vojaškega roka. Ravno tako v mesecu maju letošnjega leta pa smo za določen čas 9-ih mesecev zaposlili kar 14 delavcev, vsi fantje pa opravljajo delo odnašalca stekla - priučitev za steklarski poklic, in sicer: Zoran Bagara, Zoran Tešič, Matej Stonecki, Alen Alešnik, Blažko Ivanovič, Slavko Mihajlik, Marjan Horvat, Dejan Zupančič, Aleksander Kumar, Bojan Strehar, Igor Bukovščak, Zoran Kojič, Bruno Strgaršek in pa Alojz Kovač. Na novo smo zaposlili tudi enega pripravnika, in sicer Viktorja Kepa, ki opravlja delo mehanika v mehanični delavnici SGI. Delavec je zaposlen za določen čas 9-ih mesecev.

Delovno razmerje sta PREKINILA 2 DELAVCA, in sicer:

SPORAZUMNO:

Na lastno željo in pa s sporazumom sta delovno razmerje v našem podjetju prekinila Aleksander Mirt, dipl. oec, vodja komercialnega sektorja in pa Peter Kušar, zaposlen na delovnem mestu strojnika 3 v PC embalaža.

Ob upoštevanju navedenih sprememb prihoda in odhoda delavcev v mesecu maju 1998 smo ga zaključili s 794 zaposlenimi, med katerimi je 353 žensk in pa 441 moških, med vsemi imamo 30 delavcev sprejetih

za določen čas in pa dva pripravnika.

PRIRASTEK K DRUŽINI

Pomladni meseci so prinesli obilo veselja in radosti v družino Butkovič, saj se je naši delavki Jasni, ki opravlja delo polirke v PC pogrnjena miza in pa njenemu možu Nediljku rodila hčerkica Amanda. Mesec april pa je bogatejši še za eno deklico, in sicer malo Ivano, ki je obogatila življenje našima delavcema Tomu in pa Cici Kalem. Očka je zaposlen kot ročni pihalec 3 RDBO 5, mamica pa opravlja delo pregledalke v obratu pregleda.

POROČILI SO SE:

V spomladanskem času sta na skupno življensko pot stopila dva para in sicer Franc Stonecki, ki je zvesto obljubil svoji življenski družici Mari Bagara, ki opravlja delo pregledalke 2 v obratu pregleda.

V mesecu maju pa sta si izrekla medsebojno privolitev k skupni življenski poti tudi naša delavka Sadeta Mujič, pregledalka 3 in pa njen izvoljenec Sejad Zahirovič. Obema paroma želimo veliko skupne sreče in čim manj preprek na novi življenski poti.

V rubriki **JUBILANTI** vam predstavljamo delavce, ki so svojo pripadnost firmi izkazali z dolgoletnim delom in so za to prejeli tudi skromno jubilejno nagrado. V mesecu MAJU so to:

10 LET

Dunja Brečko, zaposlena kot administratorica na izmeni v obratu pregleda in pa Igor Škoberne, ki opravlja delo skladiščnika orodja v PC pogrnjena miza.

20 LET

Nevenka Klančar, pregledalka 2 v obratu pregleda, Vera Mihajlik, zaposlena kot pregledalka 1 v istem obratu,

Radivoje Kojič, ki opravlja delo delavca težaka in pa Milka Miljevič, zaposlena kot pomožna delavka v brusilnici.

30 LET

Brunček Ivan, zaposlen kot ročni pihalec 1 RDBO 5.

ČESTITAMO VSEM!

**Kadrovska služba
Sabina MEDVED**

ZVEZDE GOVORIJO

Horoskop od 20.6. do 20.7.1998

Piše astrologinja Milena Zakrajšek

OVEN

Sporekli se boste in očitali partnerju nekaj, kar se vam je zdelo neumestno. Čeprav ne boste mislili tako resno, kot se boste obnašali, bo pa partnerja zelo prizadelo. Pomagalo bo, če mu boste razložili vaše občutke. Obiščite kakšen dober koncert, glasba vas bo sprostita.

BIK

Vaše skrite ljubezenske dogodivščine in želje bodo zagledale luč sveta. Zgodilo se bo na neprisiljen način v družbi ali na potovanju. Zaradi težav boste prisiljeni sprejeti ali načrte. Vaš življenjski ritem se bo upočasnili. Vzemite si čas za dobre ljudi.

DVOJČKA

Ljubezen vas je prehitela. Nič več ne boste tako jasno razmišljali, pred kakšno izbiro ste. Kar ste sanjali, sedaj imate. Če ste se uštel boste ugotovili naknadno. V tem obdobju si tudi ne boste pustili ukazovati, preveč si boste želeli osebne svobode.

RAK

Spet boste nekoliko bolj radoživi kot sicer. Da se boste malo bolj sprostiti, bodo poskrbeli trenutni izzivi. Sicer pa bodite previdni, občutljivi boste na prijetna in neprijetna presenečenja. V tem obdobju izbirajte manj napore naloge in si privoščite več prostega časa.

LEV

Bolj ko se vam bo nekaj zdelo pustolovsko, bolj vas bo navduševalo. Toda ne prenežite se. Lahko se vam zgodi da bo ideja za vas zanimiva le toliko časa, kolikor boste o njej lahko navdušeno govorili. Ko boste dosegli dovolj pozornosti, bo vse ostalo postalo nepomembno.

DEVICA

Vse kar boste počeli, boste lažje naredili, če boste delali v dvoje. Zamisel naj bo vaša. Posredi vaših dejanj naj bo ljubezen do staršev ali otrok. Če boste te dni kljub vsemu osamljeni, pa preberite dobro knjigo ali pa si privoščite planjanje.

TEHTNICA

Precej zadržani boste v tem obdobju, če pa boste kar naprej usmerjali svoje misli v preteklost, se boste težko sprostiti, še posebno pri delu, ker boste v tem času potrebovali veliko energije. Ne dovolite, da se vas polašča depresija ali slaba volja drugih ljudi. Sami storite kaj.

ŠKORPIJON

Obujali boste stare ljubezenske veze ali jih preizkušali na nov način. Prav pa je, da prej postorite vse druge reči, ki ste jih še dolžni. Potem pa se le prepustite igračkanku in drugim čustvenim izlivom. Sicer bi vam pa šlo na živce, če bi se morali h kakšnemu resnemu delu prisiliti.

STRELEC

Razmišljali boste o nekem odnosu, ki se je te dni pričel odvijati. Presenetil vas bo neki dogodek, ker ga boste pričakovali, vas ne bo vrgel iz tira. Boste pa razmišljali nekoliko drugače. Nove in izvirne zamisli pa si le zapišite, utegnejo vam koristiti, ko boste nastopali.

KOZOROG

Zelo nesrečni ste, ker ni prave ljubezni in če se boste predajali otožnosti, je še nekaj časa ne bo. Spremenite že vendar nekaj. Delajte na samozavesti, potem pa stopite tja, kjer je veliko ljudi. Prijazen nasmeh utegne prinesiti zanimivo prijateljstvo. Bodite prijateljski.

VODNAR

Bodite nekoliko previdnejši v situacijah, kjer je potrebna finančna varnost. Lahko, da boste hitro odreagirali, vendar boste v tem obdobju nekoliko raztreseni in nervozni, zato se o prenejevanju lahko zmotite. Če boste v tem obdobju imeli zdravstvene težave, se obrnite na zdravnika. Čaj ne bo pomagal.

RIBI

Stanje v kakršnem ste, vam kar ustreza. Vseeno, pa vas vznemirja potreba, da bi sami prišli do izraza. V službi boste povzdignili glas, morda zato, da boste bolj opazni. To vam bo tudi uspelo. Veste, da ste drugačni od drugih in to vas dela še bolj imenitnega. Balzam za vašo dušo, kajne?

Nagradna križanka

				REŠITE KRIŽANKO	MESTO V KONGU (IZ ČRK AORTA)	SLOVENSKI SKLADATELJ (OSKAR)	VLADAR VSI LJENE USTAVE	UMRLA NEMSKA SMUČARKA MAIER	VRSTA RIBE		IGRALKA EKBERG	OPAŽNA PLOŠČA		MOŠKI PEVSKI GLAS	VRSTA RAZCVETJA	DANSKI OTOK V MALEM BELTU	DEL OBLAČILA
				REKA V FRANCIJI REKA V ZDA						ANTON PETJE RUDOLF NUREJEV			NAŠ SKLADATELJ ARNIČ				
													REKA V SVICI URANOV SATELIT				
	IZDELOVALEC VRVI (STARIN)	VAŽNO ŽIVILO	OTOK V JADRANU GRŠKA BOGINJA NESREČE			REDKO ŽENSKO IME				KATRAN MOŠTVO, EKIPA				KOL SREDI KOLPE	NEBEŠKI KRUH	KLIC, POZIV	LUTKAR SIMONČIČ
	KRAJ POD KOZARO V BOSNI					OSKAR KOGOJ LADO AMBROŽIČ			VRAŽNI OBESEK KAZALEC NA SONČNI URI								
	KRAJ V HALOZAH				MESTO V BELGIJI						JEZERO V TURČIJI	DEL KOLESARKE DIRKE					
	POROTNIK NA SODIŠČU, PRISEDNIK				VRHUNSKI ŠPORTNIK DESA MUCK			BIVALIŠČE UMRLIH JUNAKINJA				KUHINJSKA POSODA ZGORNJI ROB VINOGRADA					
	RUDI OMOTA		VOLNENA TKANINA DEVETI SONČEV PLANET			AVSTRILJSKI PREDSEDNIK KLESTIL MESTO NA FILIPINIH							SLOVENSKI REŽISER (JOŽE) CIRKONIJI				
	STRMA RAZPOKA V GORSKI STENI	ETERIČNA SILA, DUH MESNA JED					ERNA MUSER BENEDIK- TINSKA OPA- TJA NA BAVARSKEM			SL. SLIKAR (DAVID) ZBOR DEVETIH PEVCEV				TROPSKA OTRDELA SMOLA	SLOVENSKI MATEMATIK (IVAN)	KRAJ PRI POD- ČETRTKU	KRATEK MOŠKI PLAŠČ
	KMEČKI PRAZNIK OB ZAKOLU PRAŠICA				HODNIK NA ŽELEZNIŠKI POSTAJI						POMOL ZIDEC NIKOLAJ ASEJEV						
	MESTO BLIŽU ALEKSANDRIJE V EGIPTU				BESEDA BREZ POUČENJA ULKUS							NAMIZNO PREGRI- NJALO	GLAVNO MESTO PERUJA TERMIN				
	SLOVENSKI SLIKAR, PORTRETIST STERNEN		1		SLOVANSKI ZLI DUHOVI ZORAN PREDIN				PROGRES JURIJ SOUČEK								
	POSMEHOVANJE										ITALI- JANSKI PREMIER PRODI						
	ZOLAJEV ROMAN				BOLJŠA ZELENA KRMA						SKUPEK ENAKIH ČELIC V TELESU						AVTOR: KARL DREMEL

Nagradna križanka

Med reševalce s pravilnimi rešitvami naradne križanke bo žreb razdelil nagrade v skupni vrednosti 11.000 tolarjev in sicer:

1. nagrada - 5.000 tolarjev
2. nagrada - 3.000 tolarjev
- tri nagrade po 1.000 tolarjev

Izrezek z vpisano rešitvijo pošljite na naslov: Uredništvo Steklarja, Cesta 1. maja 14, 1430 Hrastnik do 15.7.1998.

Nagrajeni reševalci

Za nagradno križanko, objavljeno v Steklarju št.4-5/1998 smo prejeli 50 rešitev. Žreb je prisodil nagrade naslednjim:

1. - nagrada - 5.000 tolarjev: Marija

Pavlič, upok.

2. - nagrada - 3.000 tolarjev: Viktorija Oplotnik, upok.

3. - 5. Nagrada po 1.000 tolarjev: Ivan Gošler, upok., Mari Abram, Silva Rojko.

Rešitev križanke iz prejšnje številke:

VODORAVNO: steak, klak, Asa, STEKLARNA HRASTN, RAZSVETLJAVE, O.I., H.S., vatel, Oton, RK, Stael, Roidis, dogma, Lonja, Kalnik, Gana, Orne, Krka, milijarda, atom, ost, banana, Dru, nav, prt, S.L., G.S., Linne, Evren, Rop, Kne, Tartini, tkivo, Aaron, Ems, pika, arest, Abi, mikron, Zidar, Ludvik, Aniara, Ivana, Ankara.

K.D.

***

Na kmetiji so vse obnovili: košnjač, kozolec, drvarnico. Le poljsko stranišče je ostalo staro in zanemarjeno. Kmet si je dejal: "Tudi tole bom uredil. Od stare vojne mi je ostalo nekaj dinamičnih patron, ki bodo kar zadostovale." Patrone je namestil okrog hišice. Kmalu se zasliši močan pok - in stranišča ni več. Sredi ruševin je na deski sedel dedek in ves bled od strahu mrmral: "Kaj bi šele bilo, če bi ga spustil v kuhinji!"

***

STEKLAR

Steklar - glasilo delavcev Steklarne Hrastnik ureja uredniški svet: Marinka Anžlovar, Irena Kovač, Soniboj Knežak, Matija Koritnik, Slavko Marcen in Pavel Bauerheim. Glavni urednik: Slavko Marcen. Oblikovanje: Alenka Leskovšek. Fotografije: Branko Klančar. Lektor: Herta Erman. Grafična priprava in fotoliti: Atelje Villa, Ilirska Bistrica. Tisk: Pomurski tisk. Naslov uredništva: Steklar Hrastnik, C. 1. maja 14, tel.: 0601 54 600. Po mnenju urada za informiranje pri vladi Republike Slovenije št. 23/32-934) z dne 25.1.1993 je glasilo proizvod informativne narave, za katere se plačuje 5-odstotni prometni davek.